

Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj koka nosilja*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. [27/2016](#), [75/2019](#) i [150/2022](#).

* U ovaj pravilnik prenijete su odredbe Direktive broj 1999/74/EZ Pravilnika o minimalnim standardima za zaštitu koka nosilja*.

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj koka nosilja.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na objekte u kojima se vrši uzgoj:

- manje od 350 koka nosilja;
- matičnog jata koka nosilja.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenje:

- 1) **koka nosilja** je živina vrste Gallus gallus, koja je dostigla zrelost za nošenje jaja i uzgaja se za proizvodnju konzumnih jaja;
- 2) **gnijezdo** je odvojen prostor za nošenje jaja, za jednu koku ili grupu koka (grupno gnijezdo), čiji pod nije izgrađen od žičane mreže;
- 3) **prostirka (stelja)** je rastresit materijal koji zadovoljava etološke potrebe koka nosilja;
- 4) **korisna površina za koku nosilju** je prostor širine najmanje 30 cm, visine najmanje 45 cm, nagiba do 14%, u koju se ne uračunava površina za gnijezdo.

Uslovi u kojima se drže koke nosilje

Član 4

- (1) Objekti u kojima se drže koke nosilje treba da budu primjereno osvijetljeni i izgrađeni tako da živina vidi jedna drugu, okolinu i da pokazuju uobičajeni stepen aktivnosti.
- (2) Ako je u objektima u kojima se drže koke nosilje osvijetljenje prirodno, otvori za svjetlo treba da budu izgrađeni tako da svjetlost bude jednako raspoređena u prostoru.
- (3) Nakon naseljavanja koka nosilja u objekat treba da se uspostavi 24-satni ritam osvijetljenja sa najmanje osam sati perioda neprekidnog mraka, radi odmora i sprečavanja zdravstvenih smetnji i promjena u ponašanju koka nosilja, a ako je u objektima vještačko osvijetljenje, zamračivanje i osvijetljavanje, treba da bude postepeno.
- (4) Objekti i oprema koja se koristi za držanje i uzgoj koka nosilja, treba da se redovno čiste i dezinfikuju, a prije ponovnog naseljavanja objekta obavezno se obavlja detaljno čišćenje i dezinfekcija, a feces treba da se redovno odstranjuje i uginule koke da se uklanjaju svaki dan.
- (5) U objektima u kojima se drže koke nosilje jačina buke, treba da bude minimalna i da se izbjegava jaka, stalna i iznenadna buka.
- (6) Ventilatori, oprema za hranjenje i druga oprema, treba da bude izrađena, postavljena i održavana na način da se buka svede na minimum.
- (7) Ako se koke nosilje u objektu drže u kavezima, kavezi treba da budu izrađeni tako da je onemogućeno njihovo bjekstvo.
- (8) Kavezi sa dva ili više nivoa treba da budu postavljeni tako da se omogući nesmetana kontrola svih kaveza i pristup, kao i mogućnost uklanjanja koka iz njih.
- (9) Vrata kaveza treba da su takvog oblika i veličine da se iz kaveza može izvaditi ili u njega staviti odrasla koka nosilja, bez nepotrebne patnje ili povreda.
- (10) Kokama nosiljama mlađim od deset dana mogu se skraćivati kljunovi, radi sprečavanja kljucanja perja i kanibalizma.
- (11) Vlasnik odnosno držalac životinja, treba da obezbijedi pregled koka nosilja najmanje jednom dnevno.

Uslovi za objekte za alternativni način držanja koka nosilja

Član 5

(1) U objektima u kojima se uzgajaju koke nosilje na alternativni način, treba da se obezbijedi:

- 1) prostor za hranjenje od najmanje 10 cm za svaku koku nosilju, ako se hrane iz ravnih hranilica ili najmanje 4 cm prostora za svaku koku nosilju ako se hrane iz okruglih hranilica;
- 2) prostor za napajanje od najmanje 2,5 cm za svaku koku nosilju, ako se napajaju iz ravnih pojilica ili najmanje 1 cm prostora za svaku koku nosilju ako se napajaju iz okruglih pojilica;
- 3) ako se za napajanje koriste kapljične pojilice ili posude za napajanje treba da bude obezbijeđena najmanje jedna kapljična pojilica, ili posuda za napajanje na 10 koka nosilja, a ako su pojilice fiksno postavljene, u dometu svake koke treba da se nalazi najmanje po dvije kapljične pojilice ili posude za napajanje;
- 4) najmanje jedno gnijezdo za sedam koka nosilja ili grupno gnijezdo, koje zahvata najmanje 1 m² prostora u objektu, za 120 koka nosilja;
- 5) najmanje 15 cm dužine odgovarajuće grede (bez oštih rubova) po jednoj koki, a grede ne treba da budu postavljene iznad stelje, a vodoravna udaljenost među pojedinim gredama treba da iznosi najmanje 30 cm dok između gredi i zida treba da bude najmanje 20 cm;
- 6) najmanje 250 cm² površine sa steljom po koki, pri čemu stelja treba da pokriva najmanje jednu trećinu podne površine.

(2) Podovi treba da budu oblikovani tako da na odgovarajući način podupiru svaki prema naprijed okrenuti prst obje noge koke nosilje.

(3) U objektu u kojem se uzgajaju koke nosilje na alternativni način, a koji ima više nivoa koji omogućavaju slobodno kretanje između nivoa, pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana treba da ispunjavaju i sledeće:

- 1) u objektu ne smije da bude više od četiri nivoa;
- 2) prostor između nivoa mjereno iznad glave koke nosilje treba da iznosi najmanje 45 cm;
- 3) pojilice i hranilice treba da budu postavljene tako da su jednako dostupne svim kokama; i
- 4) nivoi treba da budu takvi da izmet ne pada sa gornjih na donje nivoe.

(4) Ako se koke nosilje uzgajaju na alternativni način u objektu sa ispustom, pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana treba da ima više otvora koji su razmješteni po cijeloj dužini objekta, a koji služe za izlazak koka u ispust (slobodni prostor), visine najmanje 35 cm i širine najmanje 40 cm, s tim da za grupu od 1000 koka nosilja, treba da bude obezbijeđeno ukupno najmanje 2 m otvora,

(5) Ispust iz stava 4 ovog člana treba da:

- 1) bude ograđen i ima površinu koja odgovara gustini naseljenosti koka nosilja i prirodi terena da bi se spriječilo bilo kakvo zagađenje;
- 2) ima odgovarajuće pojilice da bi se zadovoljile potrebe za vodom koka nosilja i zaklon koji štiti koke nosilje od nepovoljnih vremenskih uslova i grabljivica.

(6) Gustina naseljenosti koka nosilja koje se uzgajaju na alternativni način ne može da bude veća od devet koka nosilja po m² korisne površine.

Uslovi za neobogaćene baterijske kaveze u kojima se drže koke nosilje

Član 6

Neobogaćeni baterijski kavezi treba da imaju:

- 1) površinu poda za svaku koku nosilju koja treba da bude najmanje 550 cm² površine kaveza, mjereno u vodoravnoj ravnini u koju ne ulazi površina hranilice;
- 2) hranilicu dužine najmanje 10 cm, za svaku koku nosilju;
- 3) kapljičnu pojilicu ili pojilice u obliku korita za napajanje ili u obliku žlijeba za neprekidno napajanje vodom jednake dubine, a ako su postavljene fiksne pojilice u kavezu treba da se nalaze najmanje po dvije pojilice u obliku korita za napajanje ili dvije kapljične pojilice za neprekidno napajanje dužine najmanje 10 cm za svaku koku nosilju;
- 4) visinu od najmanje 40 cm na najmanje 65% površine i da nije niži od 35 cm;
- 5) pod oblikovan tako da na odgovarajući način podupiru svaki prema naprijed okrenuti prst obje noge koke nosilje, a nagib poda ne smije biti veći od 14% ili 8°, a ako je pod napravljen od pravougaone žičane mreže nagib poda ne može biti veći od 14%;
- 6) odgovarajući materijal za trošenje kandži.

Uslovi za obogaćene kaveze u kojima se drže koke nosilje

Član 7

Obogaćeni kavezi treba da imaju:

- 1) površinu poda od najmanje 750 cm² za svaku koku nosilju, od čega 600 cm², treba da bude korisna površina dok je visina kaveza, osim visine iznad korisne površine, od najmanje 20 cm na svakoj tački, a ukupna površina ne smije biti manja od 2.000 cm²;
- 2) gnijezdo;
- 3) prostirku koja je čista, suva i od rastresitog materijala, koja omogućava ključanje i čeprkanje, a da pri tome ne šteti zdravlju koke nosilje;
- 4) odgovarajuće greda, dužine najmanje 15 cm za svaku koku nosilju;
- 5) hranilicu dužine najmanje 12 cm za svaku koku nosilju, koja se može koristiti bez ograničenja;
- 6) sistem za napajanje u svakom kavezu, s tim da ako se za napajanje koriste kapljične pojilice ili posude za napajanje najmanje dvije kapljične pojilice ili posude za napajanje, treba da budu u dometu svakoj koki nosilji;
- 7) prolaz između pojedinih redova kaveza širine najmanje 90 cm, a udaljenost od poda objekta do prvog reda kaveza, treba da iznosi najmanje 35 cm;
- 8) odgovarajući materijal za trošenje kandži.

Prestanak primjene

Član 8

Odredba člana 6 ovog pravilnika primjenjivaće se do 31. decembra 2024. godine.

Prestanak važenja

Član 9

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe čl. 28 do 33 Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj životinja za proizvodnju ("Službeni list CG", broj 28/11).

Stupanje na snagu

Član 10

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".